

Dualizm rozwoju gmin w Polsce w kontekście polityk i aspiracji społeczności lokalnych oraz czynników zewnętrznych - na tle wybranych jednostek Unii Europejskiej

Projekt pt. „Dualizm rozwoju gmin w Polsce w kontekście polityk i aspiracji społeczności lokalnych oraz czynników zewnętrznych – na tle wybranych jednostek Unii Europejskiej” stara się podjąć zagadnienie specyficznych cech rozwoju w gminach, w których szczególnie widoczna jest jedna z cech różnorodnych dualizmów. Od lat naukowcy dzielą jednostki terytorialne na np. biedne i bogate, aktywne i pasywne, innowacyjne i nie innowacyjne.

Jednak niezależnie od tego, jaką dominującą cechą posiada gmina, zostaje ona często poddana politykom unijnym, krajowym, regionalnym, które to polityki oczekują określonych efektów, jakie mają zachodzić w poszczególnych jednostkach.

Często jednak się zdarza, że władze lokalne i społeczności lokalne potrzebują zewnętrznego wsparcia nie w tych obszarach, które w danym momencie są w polu zainteresowania polityk wyższego rzędu. W projekcie wychodzimy z założenia, że kluczowe dla głębszego wyjaśnienia procesów rozwoju w różnych jednostkach jest bliższe poznanie aspiracji społeczności lokalnych. Jesteśmy przekonani, że aspiracje i determinacja w działaniu pozwala wielu gminom rozwijać się niezależnie od zmieniających się uwarunkowań zewnętrznych (w projekcie interesują nas: wstąpienie Polski do UE oraz kryzys gospodarczy).

Projekt będzie się starał odpowiedzieć m.in. na pytanie o istotę rozwoju w różnorodnych gminach (będziemy realizowali 36 studiów przypadku w gminach w Polsce i 36 w ich „bliźniaczych” gminach w UE). Do podjęcia tego problemu skłania nas pytanie: czy gminy, które od wielu lat należą do grona najbardziej ubogich w Polsce w rzeczywistości się rozwijają, skoro odnotowują spadek liczby ludności i starzenie się społeczeństwa? Według nas tak, jednak nie można dla tych gmin stosować ogólnie przyjętych miar rozwoju, które tak samo przykładamy do dużych miast, jak i małych gmin wiejskich.

Różnorodność gmin może być konsekwencją występowania różnego rodzaju dualizmów, które znane są w różnych naukach. W projekcie będziemy starali się wyselekcjonować gminy w Polsce, w których widoczna jest szczególnie jedna z cech z następujących wymiarów dualizmu: „zamożność – bieda”, „aktywność – pasywność”, „innowacje – imitacje”, „samozatrudnienie – praca najemna”, „centrum – peryferie”, „przestrzeń dostępna – przestrzeń trudno dostępna”. Zakładamy poddać szczegółowej analizie grupy 25 gmin o najbardziej wyrazistej danej cesze (1% wszystkich gmin w Polsce). W tych gminach zachodzą specyficzne procesy, które powinny być zauważane, gdy chcemy wyjaśniać zróżnicowanie np. potencjału gospodarczego w Polsce.

W projekcie wykorzystamy szereg metod statystycznych, ale głównym źródłem wiedzy będą liczne wywiady pogłębione oraz ankiety prowadzone w gronie przedstawicieli gmin. Będziemy analizować zarówno aspiracje, jak i podejście do rozwoju wyrażane przez przedstawicieli tzw. „poczwórnej helisy”, którą stanowią: administracja, biznes, nauka i społeczność lokalna.

Mamy nadzieję, że projekt ożywi dyskusję nad:

- rozważnym, mniej zunifikowanym podejściem do materii zróżnicowań przestrzeni;
- wniesie nowe argumenty do dyskusji o modelach rozwoju lokalnego;
- wskaże mechanizmy utrzymywania się na ścieżce rozwoju (lub zmiany ścieżki) w układzie poczwórnej helisy w „najbardziej wyrazistych” gminach, w których szczególnie widoczny jest jeden z analizowanych wymiarów dualizmu.

Ambicją projektu jest ponadto konstruktywna krytyka powszechnie stosowanych instrumentów pomiaru rozwoju i zaproponowanie wniosków, które będą ujmowały nie tylko specyfikę danej jednostki – widoczną przez pryzmat danych statystycznych, ale przede wszystkim przez pryzmat aspiracji lokalnych społeczności.